KONFEKCIJA PAULIN ▸ LJUBLJANA ŠELENBURGOVA ULICA 1 ◂ nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek
Aktivnim **učiteljicam** tudi na ugodno obročno plačilo

Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva

Iz prakse

V 39. številki je »Učiteljski tovariš« objavil, da otvarja polemiko o tem vprašanju. Takoj v začetku poudarja, da je to problem, h kateremu je že zavzel svoje načelno stališče, vendar se vrača zopet k njemu. Prav! Iz tega in člankov M. P., A. H. ter M. K-er zveni zopet ona pesem, ki smo jo že tolikokrat prokleli, pa jo vendar vedno znova začnemo ali jo vsaj poslušamo. Neuklonljiv idealizem, vedno nova volja, da poleg vseh svojih tegob pomagamo onim še bednejšim, našemu podeželskemu narodu. To je že postala tradicija in bo, upajmo, postala zakon. Kako se pa naj to delo v praksi vrši, je problem tako širokega obsega, da ima Tovariš zanj premalo strani, in problem, ki se bo vlekel v neskončnost, ker zadeva življenje širokih slojev. To življenje se neprestano spreminja in problem z njim.

Povrnem se k ožjemu obsegu današnjega vprašanja, o potrebi strokovne izobrazbe.

Naše učiteljstvo je začelo z delom za gospodarski napredek vasi, čim se je začelo slovensko osnovno šolstvo sploh. Posamezniki so se sami usposabljali za poedine stroke, brez tečajev, predavanj in knjig in vendar so dosezali vidne uspehe. To pa je samo migljaj, da mora začeti vsak sam, ljubezni do stvari ne more dati samo zunanji vpliv, zrasti mora iz notranjosti človeka samega.

S tem pa ni rečeno, da v današnjih časih to zadostuje. Literature je sedaj dovolj, teoretični in praktični tečaji se vršijo tako za učiteljice kakor za učitelje, vsakdo se lahko nabere tega ali onega znanja, kakor pač kdo čuti potrebo. Akcija se je začela leta 1928. pod oblastno samoupravo v Mariboru in jo kr. banska uprava pod veščim vodstvom g. svetnika Krošla uspešno nadaljuje leto za letom.

Za praktično gospodarsko delo med kmeti pač pridejo v prvi vrsti v poštev učitelji, ki so sami kmetski sinovi. Takega naraščaja danes, žal, zelo primanjkuje, vendar obstoja sigurnost, da se bo to neugodno stanje čez nekoliko let izboljšalo. Učiteljice so za povzdigo podeželja neizmerno važen činitelj, le da je njihovo delo bolj podrobno, rezultati njihovega dela manj vidni, četudi mnogokrat večjega pomena. Če se oglasi zvon navček, mu ljudje bolj prisluhnejo kakor velikemu.

Učiteljišča ne dajejo bodočim učiteljem dovolj podlage za gospodarsko delo na deželi. To je res. Res pa je tudi, da je tehnično absolutno nemogoče, da bi učiteljišča dala za to delo **strokovno** podlago za vse panoge kmetijskega gospodarstva. In ker tega ne morejo, ne more biti to njihov namen. Kakor pa dajejo poleg specialno pedagoške tudi splošno izobrazbo iz vseh panog znanja, bi lahko pri mali reformi — dobre volje gotovo ne manjka — dala tudi splošno izobrazbo iz kmetijstva. Ni treba zato posebnega predmeta v vseh letnikih. Le v posameznih predmetih bi se naj vedno mislilo na to, da bodo gojenci nekoč podeželski učitelji, v zadnjih dveh letnikih bi se pa naj snov izpopolnila in zaokrožila. To bi se izvršilo brez vsake škode za one gojence, ki bi pozneje služboval v mestih in industrijskih krajih, saj je kmetijstvo danes vendar že znanje, ki je sestavni del splošne izobrazbe.

Da navedem nekoliko konkretnih primerov:

V zoologiji bi bilo do vseh potankosti obravnavati biologijo ene vrste domačih živali, v botaniki ene kmetske kulturne rastline, v mineralogiji nastanek in vrste zemlje, v kemiji sestavine zemlje z vsemi izsledki na osnovi Liebigovega zakona, v zgodovini razvoj kmetskega dela in kmetskih naselbin, v zemljepisu vpliv podnebja na kmetovanje, v računstvu in oblikoslovju naj bi bilo več praktičnih nalog iz kmetskega gospodarstva in življenja. Tudi higiena naj bi se ne slikala kot bedna vila, ki plašno bega in se skriva pred Morano, Mars bi naj bila, zmagovalec, ki sovražnika zasužnji in ga izkoristi, saj so trohnenje, smrad in nesnaga osnova kmetovega blagostanja. Veljalo pa bi seveda vedno načelo, da morajo učenci manj znati govoriti, pa več znati opazovati, manj pripovedovati, pa več razumeti. Na istih smernicah bi se lahko izvršila mala reforma na ženskih učiteljiščih.

Vsem mladinm učiteljem, pa najsi pridejo s to ali ono količino znanja o kmetijstvu na deželo, pa bodi resen nasvet, da se približno prvih pet let bavijo le s šolo in svojim pedagoškim in metodičnim izpopolnjevanjem, kajti ugled in spoštovanje si mlad človek pridobi le z delom v šoli. Svoj šolski okoliš pa naj pazno motri in opazuje, vse, predvsem ljudi. Prvo bodi sociolog in psiholog in šele potem se spusti v gospodarska vprašanja. Tu se začne strokovna izobrazba za posamezne gospodarske panoge. Odloči se za eno ali več, po svoji sposobnosti in ljubezni, po potrebi kraja in ugotovljeni sigurnosti za uspeh. Vprašaj, poslušaj, čitaj in premišljuj, potem šele previdno reci. Ne jezi se na konzervativnost kmeta. On ima tudi druge skrbi, ohraniti mora dom potomcem. Ne on, ne kmetija ne preneseta nesigurnih eksperimentov. Vse, kar kmetu nasvetuješ, mora biti popolna eksaktna veda. Ne spuščaj se v podrobnosti, drži se raje okvira načelno priznanih smernic za napredek gospodarstva. Predvsem pa dajaj kmetu poguma. To je najbolj plemenito in najbolj hvaležno delo. Če mu pomagaš tarnati, te bo rad poslušal, potem pa zasovražil, ker si ranil njegov ponos. Ne pridruži se tropi gavranov, ki krakajo po deželi in prerokujejo kmetstvu hiranje in pogin. Res mu je danes hudo, toda kmet je bil in bo ostal. Če se okoli bolnika zberejo sosede in javkajo: »Jezus, Marija, zdaj in zdaj bo proč«, jih zdravnik brž napodi, preišče in daje bolniku upanje. Jok in obup morata proč od bolnika.

Kakor vsak učitelj sam nadaljuje svoje izpopolnjevanje kot pedagog, se mora vsak sam usposobiti za specialno gospodarsko delo, za posamezne gospodarske panoge svojega okoliša. Tečaji, šole, predavanja in knjige dajejo samo osnovo, dovršenost pa prinašata življenje in delo. Eno pa je sigurno: najbolj sta učiteljica in učitelj sposobna za delo med kmeti takrat, ko ju je življenje izučilo in izmodrilo, takrat namreč, ko morata nehati in jima je hvaležnost v spomin. Iz člankov v »Učiteljskem tovarišu« veje mladosten idealizem, ta je prvi potreben, kjer je ta, bo vse ostalo sledilo.

Miloš Verk

Turneja Učiteljskega pevskega zbora „Emil Adamič" po Bosni in Dalmaciji

Po dveh letih se je Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« podal zopet na pot. Tokrat si je izbral še oni predel naše države, Bosno in Dalmacijo, katerega v teku svojega obstoja še ni obiskal. V Bosni in Dalmaciji ni nastopil še noben večji slovenski pevski zbor razen zbora ljubljanskih učiteljiščnikov, ki so leta 1925. nastopali z velikim uspehom v vseh večjih krajih imenovanih pokrajin pod vodstvom pok. profesorja in skladatelja Emila Adamiča ter Akademski pevski zbor iz Ljubljane, ki je lansko leto priredil dva zelo dobro obiskana koncerta v Sarajevu. Razlog za to bo najbrž v dejstvu, da mora vsak zbor, ki bi hotel nastopati v teh krajih, računati že vnaprej radi visokih cen, ki so posledica navala tujcev in ostalega letoviščarskega prometa, z visokim deficitom. Težko je v teh krajih nahraniti veliko pevsko družino po primerno nizki ceni, še težje je to družino spraviti zvečer pod streho.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« se je ne glede na to odpravil na pot po Bosni in Dalmaciji z dobro vero, da bo koristil s tem učiteljski stanovski organizaciji. Glavni namen te turneje je bil sicer propaganda slovenske umetne in narodne pesmi, vendar je imela njegova pot daljši cilj, t. j. pojačati stike s tamošnjimi stanovskimi tovariši. V vseh krajih so prevzela aranžma nastopov in gostovanja UPZ učiteljska sreska društva, ki so položila vse svoje sile v to, da bi pokazali svoja razumevanja do kulturnega dela slovenskih tovarišev in tovarišic in da bi Učiteljski pevski zbor odnesel z vseh krajev najlepše spomine. Skoro povsod so bila sklicana za dan gostovanja slovenskih učiteljev-pevcev zborovanja sreskih društev, da bi s tem poudarili solidarnost učiteljskih vrst. Z družabnega večera v Mostarju je tamošnje sresko učiteljsko društvo navdušeno nad lepim koncertom UPZ poslalo predsedniku tov. Ivanu Dimniku pozdravno brzojavko; v Dubrovniku pa so prisostvovali slovenski pevci posebni skupščini tamošnjega sreskega društva, na kateri se je posebno poudarjala potreba skupnosti vsega učiteljskega dela. Mimogrede moramo omeniti, da je pri vseh sprejemih sodelovalo veliko število domačega učiteljstva, ki so v svojih pozdravnih govorih poudarjali veselje nad obiskom slovenskih učiteljev ter jim želeli mnogo uspehov v njihovem nadaljnjem delu na polju glasbene kulture.

Ko že omenjamo veliko razumevanje naših stanovskih tovarišev v Bosni in Dalmaciji za delo slovenskih učiteljev, moramo z veseljem ugotoviti, da so tudi naši rojaki Slovenci, ki prebivajo povsod tod v velikem številu, s svojo pomočjo dokazali veliko veselje nad prihodom učiteljev in učiteljic s Slovenije. V tesnem sodelovanju s sreskimi učiteljskimi društvi so delali na to, da bi bili naši koncerti čimbolj obiskani in da bi slovenski pevci odnesli iz krajev najlepše spomine. Vidno pa so pokazali svoje veselje in razumevanje, ko so izročili dirigentu UPZ prof. Pavlu Šivicu na odprtih odrih med silnimi aplavzi navdušenega poslušalstva lepe šopke in vence.

Prvi nastop je imel Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« 8. maja zvečer v Slavonskem Brodu. K sprejemu na kolodvoru je prihitelo mnogo tovarišev in tovarišic in ko so se naši pevci sveži prikazali s svojih vozov, so bili sprejeti z navdušenimi vzkliki. Preds. sres. dr. Zvonarević M. je pozdravil zbor ter izrazil svoje veselje, da sme že drugič pozdraviti učitelje-pevce v Slavonskem Brodu. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je nastopil namreč že leta 1931. v tem mestu, ko se je vračal s svoje pevske turneje po Vojvodini. Tovariš predsednik je poudaril med drugim potrebo po skupnosti vsega učiteljstva, podčrtal važnost dela slovenskih učiteljev-pevcev ter jim končno na vratih v zgodovinsko Bosno zaželel največjih uspehov. V kratkih stavkih se je izrazil za sprejem član zbora tov. Žitnik Maks.

Zvečer je zbor nastopil v dvorani lepega in prostornega Hrvatskega doma. Štiristosedežna dvorana ni bila sicer natlačena, pač pa zelo dobro zasedena s poslušalstvom, ki je z velikim razumevanjem in odobravanjem zasledovalo koncertni program. Prvi del koncertnega programa je obsegal zgolj skladbe slovenskih skladateljev od Jakob Gallusa preko Antona Lajovca pa tja do prerano umrlega Emila Adamiča. 70 oseb broječi zbor jih je izvajal pod vodstvom svojega dirigenta z vso vestnostjo in v veliko zadovoljstvo poslušalstva. Omeniti moramo, da je bil nastop UPZ v Slavonskem Brodu prvi nastop pod vodstvom prof. Pavla Šivica, ki je šele lansko leto meseca novembra prevzel vodstvo Učiteljskega pevskega zbora. Bil je torej to njegov krstni nastop, s katerim je pokazal, da je dobil zbor z njim vestnega in delavnega voditelja, pod katerim bo vzdržal med zbori položaj, ki ustreza slovesu učitelja-pevca.

V drugem delu je ženski zbor odpel šest narodnih pesmi Emila Adamiča, in to s tako dovršenostjo, da so morale nekatere ponoviti. Tudi tokrat se je pokazala kompaktnost in lepota ženskih glasov, ki je v naši javnosti dobro poznana že od postanka UPZ, zato zveni v vseh pesmih skupno, da prevzamejo vsakega poslušalca.

Navdušenje se je stopnjevalo pri tretjem delu koncertnega programa, ko je izvajal zbor skladbe hrvatskih oz. srbskih skladateljev. Bosanske pesmi, Papandopulov »Kolo« in Mokranjčev deseti rukovet so imele tak odziv, da so jih morali ponoviti. Med odmorom so učitelji poklonili svojim slovenskim tovarišem lep venec. Koncertni program je UPZ končal z Adamičevim »Potrkanim plesom«, katerega so morali ponoviti. Imenovana skladba očituje toliko mero značilne razigranosti in veselja slovenske duše, da jo mora zbor na vseh svojih pevskih turnejah ponovno in ponovno ponavljati. S tem delom je pokojni skladatelj in predsednik UPZ Emil Adamič dokazal, da je bil naš resnični narodni pevec.

Po koncertu se je vršil družabni sestanek v restavraciji »Zeleni dvor«. Med naše pevce so posedli učitelji in učiteljice iz Slavonskega Broda in razvila se je kratka, a zato tem prisrčnejša zabava. Vodja turneje, tov. Vinko Rupnik se je zahvalil učiteljstvu za vso pomoč ter omenil, da se bo zavest in ugled učiteljskega stanu dvignila in ohranila le tako, da si bomo tovariško pomagali drug drugemu. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora je predstavil tov. Petra Prodana, ki je bil poverjen od tamošnjega sreskega društva za glavno vodstvo vseh priprav za koncert in gostovanje UPZ v Slavonskem Brodu. Tovarišu Prodanu se je zahvalil tov. Rupnik za vzorno delo, ki je bilo krunirano z uspehom, kakršnega si ni mogel nihče želeti. Tovarišu Prodanu je izročil v imenu zbora lep šopek.

Tako je bila turneja končana. Zbor se je vrnil domov, bogatejši za mnogo lepih vtisov in spominov, ki jih bo ohranil vsak član zbora do konca svojega življenja.

Kramljanje z urednikom Mladinske matice

Kot kmet jeseni, ko je spravil v shrambo bogato žetev s polj in vrtov, utrujen, zgaran, kljub temu pa srečen, židane volje in nasmejan — tak se mi je zdel Ribičič. Niti mrk dan z nalivom, ki ga je oplazil na kratki poti iz tiskarne v kavarno, mu ni mogel skvariti razpoloženja. Odložil je premočen plašč, pogledal po kavarni, pozdravil znance pri drugi mizi, prisedel k meni ter naročil črno kavo.

»Oddal sem še zadnje korekture in moje delo je v glavnem končano. Še kakšen teden bodo gučali od jutra do noči vsi stroji v tiskarni, med tem se premika že vsa ta ogromna skladovnica tiskanega papirja — nad pol milijona pol — v knjigoveznico in od tam v ekspedit. Pred 1. junijem bo že vsa Slovenija preplavljena z našimi knjigami!«

»Ali bi mi lahko kaj povedal o letošnjih publikacijah?«

Izpil je kavo, poiskal si je v žepu ustnik, prižgal si je poloviček ibarce in gledal v kolobarje dima, ki so se nemirno dvigali proti stropu.

»Letos sem kar zadovoljen. Dela je bilo sicer več kot kdaj prej, a tudi uspeh ni izostal. Z **»Našim rodom«** smo stopili letos za korak naprej. Letnik je izšel v 9 številkah in je narastel na 360 strani. Pri letošnjem letniku je sodelovalo — če vštejemo nepodpisane avtorje drobiža — nad sto ljudi, med temi cela vrsta ilustratorjev, ki je skrbela za to, da je dobila naša mladinska revija prikupno lice. Tudi boljši papir je pripomogel k temu, da so mladi čitatelji rajši segli po listu. Če se je vzdržala naklada »Našega roda« do konca pri 24.500 izvodih, je pač dokaz, da je list tudi vsebinsko ustrezal. Mislim, da spada ta jubilejni »Naš rod« med najbolj uspele letnike. V splošnem je dobila letos več poudarka v listu realna snov, in več prostora snov za najmlajše. S Cicibanovim kotičkom imam prav za prav največje preglavice. Medtem ko prejemam za ostali del lista kar cele skladovnice rokopisov, se moram mučiti s snovjo za najmlajše po večini kar sam.«

Za hip je obmolčal. Z vžigalico je izbrskal ogorek cigarete v pepelnik, nato je nadaljeval:

»Poleg »Našega roda« smo izdali letos še 2 zvezka **»Cicibanove knjižnice«.** Dve drobni knjižici sta to, vendar nudita učitelju prvega razreda dragocen pripomoček pri pouku. Oba zvezka je spretno uredil Fran Roš. Učiteljstvo pridno sega po knjižicah, so pa tudi šole, kjer se tovariši ne zavedajo, s kako malimi stroški lahko izboljšajo uspeh v šoli. Saj stane izvod te pomožne knjižice le din 1·50.«

Natakar je ponujal liste. Ribičič je segel po enem in medtem ko je bežno listal po njem, je nadaljeval:

»Zdaj je v tisku še 5. zvezek Cicibanove knjižnice z naslovom **Ciciban nastopa.** Šop drobnih prizorčkov je to. Napisala sva jih z Anico Černejevo, da ustreževa učiteljstvu. Te igrice se lahko uprizorijo brez inscenacij, brez odra, brez odrskih rekvizitov in so prav take, po katerih učiteljstvo neprestano povprašuje.«

»Ali bi mi lahko povedal kaj več o letošnjih rednih publikacijah?« sem ga vprašal.

Ribičič je odložil časopis in si je prižgal novo poloviček cigarete.

»Z letošnjimi rednimi publikacijami sem zadovoljen, več kot zadovoljen. Vesel sem jih, kot jih bodo veseli učitelji in naročniki. Prva je Seliškarjeva socialna mladinska povest **»Janko in Metka«.** Seliškar je že znan. Za svojo pesniško zbirko je prejel lani banovinsko nagrado. Njegova dela v prozi in v verzih so že prevedena v razne jezike. Tudi kot mladinski pisatelj ima že svoj glas. Njegov »Rudi« spada med najbolj priljubljene mladinske knjige in je izšel že v ponatisku. »Bratovščina sinjega galeba« si je osvojila v hrvaškem prevodu tudi hrvaško mladino. Povest »Janko in Metka« pa smatra avtor sam za svoje najboljše mladinsko delo. Davno ga je že napovedoval. Fabula je spretno zgrajena. Nastopata dve glavni osebi, deček in deklica. Oba zapuščena, oba zavržena od vseh, tavata ponižana in sestradana skozi nižine življenja, a se mimo vseh nevarnosti z lastnimi močmi prebijeta skozi življenje in postaneta koristna člana človeške družbe. To je krepko, realistično in vzgojno delo, ki ga bodo z enakim zanimanjem prebirali dečki kot deklice. Istočasno s slovensko izdajo tega dela je napovedan tudi že srbski prevod. Druga knjiga je Rošev **»Dija«.** »Dija je medvedek, je igrača. Ob tej igrači nam kaže Roš, kako otrok raste, se duševno in čustveno razvija in se spreminja. Prisrčno, preprosto pisano delce je to, vse prepojeno z liriko. Z lepimi dvobarvnimi ilustracijami Ksenije Prunkove bo to posrečeno delce prava poslastica za naše najmlajše.

Šoli kot taki pa bo najbolj ustrezala tretja knjiga — zbirka Klemenčičevih zgodovinskih slik **»Iz starih in novih časov«.** Podaja nam v preprostih obrisih predvsem slovensko zgodovino, in sicer v taki obliki, kot bi jo moral poznati vsak preprost Slovenec. Vsak Srb pozna prav dobro zgodovino Srbije. Pri nas je drugače. Za to nimamo pravega smisla. Slovence bo treba k temu šele vzgojiti. Veliko bo pripomogla k temu gotovo mojstrsko pisana Klemenčičeva knjiga. Prepričan sem, da ne bo segala po tej knjigi samo naša mladina, ampak tudi vse naše preprosto ljudstvo, posebno zato, ker je knjiga pisana tako resnično in obenem tako beletristično. Tako bi se morala obravnavati zgodovina v ljudski šoli. To je prva knjiga realne vsebine, ki je pisana tako, da se bo lahko brez dodatkov uporabljala kot pomožna učna knjiga.«

»Pa o dveh izrednih publikacijah ne bi izpregovoril še par besed?«

Izpil je požirek vode.

»Misliš na »Dedka Miho« in na delo **»Za tri dinarje elektrike«?** Kunstova realna snov je vzbudila v »Našem rodu« veliko pozornost. Nimam prave slike, kako je delo odjeknilo na deželi, po mestih pa je dečke naravnost navdušilo. V Ljubljani je bilo toliko zanimanja za Kunstove poizkuse, da je v največji trgovini za električne potrebščine naravnost zmanjkalo tanke bakrene žice, ki jo je Kunst priporočal za svoje poskuse. Da je vzbudilo delo tudi drugod veliko pozornost, priča tudi to, da se prevaja že na hrvaški, srbski in bolgarski jezik. Kot ponatis v knjigi izide delo nekoliko predelano in izpopolnjeno.

Pravo presenečenje pa pripravlja Mladinska matica slovenski mladini z **»Dedkom Miho«.** Ta slikanica izide v velikem formatu v štiribarvnih offsetreprodukcijah na močnem kartonastem papirju in bo tako po vsebini kot po opremi za našo mladino pravo razodetje. Izvirna kot je po zamisli, šegava po izvedbi in razkošna po opremi bo zavzela gotovo vodilno mesto med našimi slikanicami. S to knjigo je napravila naša mladinska založba velik zalet naprej. Mislim, da ne pretiravam, če trdim, da so tudi pri drugih velikih narodih take slikanice bolj redke.

Zamisel in slike sta izdelala za slikanico M. in R. Klopčič iz Maribora, besedilo pa je priredila Anica Černejeva. Slikanica je zdaj dotiskana in izide v nekaj dneh. Stala bo kljub razkošni opremi le 35 din. Od odziva bo odvisno, ali bo M. M. svoj načrt v tej smeri nadaljevala. Pri nekaterih narodih, posebno pri Srbih je vpeljana hvalevredna navada, da prejemajo pridni otroci ob koncu šolskega leta v dar knjige. **Naj bi se ta lepi običaj uvedel tudi pri nas!«**

Obmolknil je za hip, pogledal je na uro. »Že osma!« se je zavzel, »na sejo moram!« Poklical je plačilnega — in ko je plačeval, je še dejal:

»Letos smo lahko kar zadovoljni. Nismo držali križem rok. Sploh je leto za letom delo Mladinske matice bolj načrtno in uspešno. Ob opori učiteljske organizacije in s požrtvovalnostjo vsega našega učiteljstva vrši Mladinska matica važno kulturno misijo. Že številke same govorijo dovolj zgovorno: V 12 letih obstoja je razširila ta naša mladinska ustanova nad 1,200.000 izvodov.«

Pred kavarno sva se poslovila. Zunaj so že žarele električne luči. Na zapadu se je nekoliko zjasnilo. Dež je prenehal, le v bohotnem zelenju kostanjev v Zvezdi so se leskетale še debele deževne kaplje.

Albert Širok.